

NOVA

SAMOUPRAVA

Izhaja vsakega 15. v mesecu.
Naročnina do konca leta 1928
20 Din.

Številka poštno-čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Glasiło gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo in upravništvo:
Kočevje št. 18. - Telefon št. 5

Oglasi: mali beseda 2 Din, sicer
po dogovoru.

V uredniškem delu vrstica 10 Din

Vsebina: Zapadna civilizacija ter naloge nacionalnih slovanskih držav. — Naše izseljevanje in notranja kolonizacija. — Tedenske vesti. — Inserati.

Zapadna civilizacija ter naloge nacionalnih slovanskih držav.

Kočevje, sredi marca 1929.

Najdejo se celo inteligentni ljudje, ki označujejo zapadno-evropsko civilizacijo in kulturo za nekaj trhlega, dekadentnega in zlasti za slovenski svet nesprijemljivega. In v zvezi s tem negiranjem vrednosti zapadno-evropske in severno-ameriške civilizacije in kulture namigujejo istočasno na posebno misijo Slovanstva, ki da bo prineslo človeštvu nekaj posebnega, nekaj odrešilnega.

Mislim, da ti pesimisti nimajo prav. Zapadno-evropska civilizacija in kultura, posebno njen franko-galski del, predstavlja brezdvomno višek v dosedanem razvoju človeštva. Pod civilizacijo razumimo predvsem **proizvode tehnike in organizacije**; navedba parobroda, železnic, aeroplana in avtomobila v službi človeka in njegovih hotenj naj zadoštuje. Pod kulturo razumimo predvsem **plemenito duševno usedlino** in pridobitve človeškega duha in srca. Dočim prednjači v razvitku civilizacije evropska in ameriška-anglosaška rasa, prednjači v kulturi duhoviti in idejno bogati frankogalski svet. Posledica vseh teh stremljenj je **vpoštevanje človeka**; človek je središče tega delovanja, njegov napredek cilj. Ker se vpošteva vsakega človeka, so vsi ljudje enaki: **politična demokracija**.

Cilj zapadne civilizacije je, napraviti iz človeka **gospodarja narave**, kulture, napraviti iz njega uravnovešen plemenit individuum, demokracije, pa da naj bo sonosilec suverenosti svojega naroda, ki je identičen z državo. Torej višek, ki naj predstavlja tip z imenom homo sapiens, **vladarja sebe in narave**.

Ta cilj je pač **višek**, ki ga je človeški duh z ozirom na slabo oklepajočo ga materijo sploh resno zamisliti zamogel.

Temu cilju so se s celim svojim bistvom pridružili skandinavski narodi, dočim moramo pri Nemcih razlikovati že dva dela: zapadne in južne Nemce, ki so stali že ob rimskih časih pod romansko-galskim vplivom, in pa vzhodno-elbske in alpske Nemce, torej **kolonizacijske Nemce**, katerih prototip je Prus. Prvi spadajo k zapadno-evropski demokraciji, civilizaciji in kulturi, dočim tvorijo slednji že prehod k **Vzhodni Evropi**.

Od Slovanov spadajo k zapadni civilizaciji brez dvoma Čehi, Slovenci, Hrvati, pa tudi Srbi in sicer tako po svojih tendencah v civilizaciji in kulturi kot po svoji demokratski strukturi in mišljenju. Srbi navzlic temu, da njih kulturne korenike segajo nazaj v staro bizantinsko kulturo. Enako moramo sem prištevati Bolgare in Grke, dočim tvorijo Prusi, Poljaki, Rumuni, Madjari in Rusi **Vzhodno Evropo**, to je narode, od katerih je samo **gornja plast**, gotov imovit ali politično in gospodarsko protekcionirani sloj, v položaju, da si privošči lahko vse dobrate zapadne civilizacije in kulture, dočim ima ogromna ma-

sa predvsem materijalne cilje, ki so, čim bolj proti vzhodu, tembolj primitivni.

Vsa zgodovina teh vzhodno-evropskih narodov se je doslej sukala v tem, kateri sloj jim bo vladal: Poljakom ali domač žlahčič ali pruski junker, Rusom ali doseljeni varjaško-skandinavski boljar ali v deželo vdrl Tartar, Madjarom in Rumunom ali v deželi naseljeni grajščak-boljar sam ali pod nadvlado Habsburžana ali turškega sultana. Le ljudstva ni nihče vprašal — plebs misera.

Z **mirovnimi pogodbami** pa so vsa ta ljudstva do mej **Sovjetske Unije dobila lastne države na načelih zapadne Demokracije**. Tisočletnim tlačiteljem narodnih mas so s tem izpodrezana tla. Nastale so res ljudske, nacionalne slovanske države: Poljska, Čehoslovaška, Jugoslavija. **Pred tisoč leti**, za časa Cirila in Metoda, je bil za Slovane srednje in jugovzhodne Evrope **sličen položaj** kot je danes. Le da so bili Nemci takrat še za Elbo, Madjari pa na Uralu. Toda takrat ni bilo še zorganiziranih slovanskih držav kot so danes od Vzhodnega pa do Jadranskega, Egejskega in Črnega morja.

Ali bomo umeli mi srednjeevropski in balkanski Slovani vsaj sedaj porabiti zgodovinsko priliko in se vsaj po težkih in bridkih tisočletnih izkušnjah vsidrati na svoji lastni zemlji kot za vse večne čase **svoj lasten gospodar**? Ali naj zopet pred celim svetom in svetovno zgodovino dokumentiramo, da se — ne znamo vladati sami?

Prvih deset let zgodovine SHS bi skoro to svedočilo, da ni v odločilnem trenutku zdravo jedro srbskega dela našega naroda s krepko roko rešilo nagibajoči se voz. Čehoslovaki so brez dvoma dobri upravljači svoje države; vendar pa dejstvo, da dopuščajo, da ima v njih nacionalni državi **inozemec**, Nemec ali Madjar vse pravice svojega jezika, v katerem mu mora češka država postreči, ne varuje baš bistvenih znakov nacionalne države. Ali odgovarja Berlin ali Dunaj, ali Budimpešta na slovanske vloge v slovanskih jezikih? Še sprejme jih ne! In kaj šele od Slovanov **inozemcev!** In Poljaki: ako bi porabljali isto trdoto na zapadu svoje države nasproti bivšim svojim tlačiteljem, kot je na vzhodu, nasproti bivšim svojim sotrpinom, **bi bolj imponirali**. In morda tudi sebi in bodočnosti koristili.

Prva naloga novo nastalih nacionalnih slovanskih držav torej je, da **vzpostavijo v svojih mejah red in disciplino na onih načelih, ki so jih priklicali v življenje**. S tem bodo sebe ojačili in si bodočnost osigurali, a nasprotnikom vili do sebe rešpekt in spoštovanje. S tem bodo dokumentirali **notranjo zrelost**.

Druga naloga novih slovanskih držav je, da vzpostavijo **čimvečjo medsebojno solidarnost**. Le s tem bodo dokumentirale da Slovanstvo, to je **poreklo in jezik**, ni prazna fraza.

Tretja naloga novih nacionalnih slovanskih držav pa je, da pomorejo na podlagi gornjih dveh nalog do zmage onim načelom, katerim same dolgujejo existenco: načelo zapadne civilizacije, kulture in demokracije. Njih naloga je, da **ugladijo tem načelom pot**

v Rusijo, a zgodovinska naloga, da spravijo v sklad cilje anglosaksonskih narodov s cilji Slovanstva.

Ako se to zgodi, — in to je zgodovinska nužnost — potem bo svet pomirjen a človeška civilizacija ne samo rešena in osigurana, ampak ji bo zajamčen nedogleden napredek in poglobitev.

Ta cilj ni tako težko dosegljiv. Na svetu, ki ga posedujejo Slovani, živi dobrih 200 milijonov duš. Prostora pa je za 600 milijonov, ob industrijalizaciji in intenzivni obdelavi zemlje tudi za 1000 milijonov ljudi.

Slovanski svet je torej zemlje prenasičen — prenasičen pa jo je tudi anglosaški. Vsaj v onih smereh, kjer živi Slovanstvo. Pogoji za modus vivendi in prijateljstva so dani, čim se tudi v Rusiji uveljavijo nazori in cilji zapadnoevropske demokracije.

Naši državci, ki je čisto nacionalna in ki je vživala že od nekdaj posebno prijateljstvo Rusov in ki združuje v sebi oba elementa, zapadnega in vzhodnega, pa pri danem sorodstvu in svetovnem položaju **pripada v tej smeri še posebna zgodovinska naloga**.

Ali ji bomo kos?

Zdrav genij našega naroda nam garantira, da ji bomo, ker ji **moramo biti**.

Dr. S.

Naše izseljevanje in notranja kolonizacija.

Kočevje, dne 14. marca 1929.

Stara rimska država je postala velika in mogočna predvsem radi tega, ker je pravilno doumela važnost **notranjega obselejanja**, zlasti v obmejnih in novo osvojenih provincah. Španščina, francoščina, rumunščina niso ničesar drugega kot živ jezik nekdanjih rimskih kolonistov, naseljencev, predvsem dosluženih vojakov, ki jih je smotrna državna politika in pametna državna uprava naseljevala po oddaljenih in izpostavljenih svojih deželah.

Jugoslavija pri sedanjih svojih gospodarskih in socialnih strukturi tudi ne more preživeti vseh svojih sinov. Kanada, severoameriške Unije in latinske južno-ameriške države nam požirajo na leto najkrepkejše naše sinove v deset in desetisočih. S tem se nedogledno slabi populacijska in s tem udarna sila naše države.

Medtem ko nadštevilni naši sinovi iščejo svoj kruh po drugih delih sveta in se duše po nemških in francoskih rudnikih, **leže silne in plodovite ravnine in planjave neobdelanega sveta v centru in na jugu naše države**. To polje je le deloma močvirno, večinoma pa s podivjanim drevjem zaraščeno.

Kaj ako bi državna uprava smotrno naseljevala **plodovite ravnice z nadštevilnimi mladimi sinovi Like, Bosne, Slavonije in Slovenije**, predvsem pa **z dosluženimi vojaki?**

Le zbrati bi bilo treba podatke o svetu, sposobnem za naseljevanje, napraviti načrte za posamezna naselja, kar lahko opravijo naši geometri, v državni proračun se postavi vsako leto kakih 50 milijonov Din, kar je pri 12 milijardah proračuna itak malenkostna

svota ter se da vsakemu naseljencu zemljo zastonj in še kakih 15—20.000 Din brezobrestnega posojila iz navedenega, recimo **naseljeniškega fonda**, ter se vpelje potrebno nadzorstvo zaeno s strokovnim podukom in za deset let smo ohranili svoji domovini 100.000 živih krepkih mož in **nacijil milione potomcev**. To bi bilo pravo delo za državo in narod. —ic.

Tedenske vesti.

Umrla je dne 27. februarja t. l. v Kočevju gospa Antonija J o n k e, roj. Žvokelj, ugledna in nadvse-dobra mati in gospodinja. Bila je vdova po sodnem nadoficijalu. Od njenih otrok je eden general, eden major v p., eden profesor, a hči učiteljica. Naj ji bo domača zemlja lahka! Preostalih pa tudi naše sožalje. — Dne 28. februarja je umrla v Kočevju gošpa Ana Skubec, soproga šolskega ravnatelja v p. g. Antona Skubeca v Kočevju, mati gospoda Riharda Skubeca, generalnega ravnatelja Trboveljske premogokopne družbe, Naše sožalje!

Za šola prosvete v Sloveniji je predlagan, kot se poroča iz Beograda, gosp. prof. dr. Dragotin L o n č a r iz Ljubljane. Sedanji prosvetni šef bi bil upokojen. Gosp. profesor dr. Lončar je znan zgodovinar in kulturno historični pisatelj ter vživa v naši javnosti vsestranski ugled in spoštovanje. Enkrat je že bil prosvetni šef, odkoder se je po jako uspešnem delovanju moral kot odlični strokovnjak umakniti kandidatu naše strankarije, ki je zlasti v šolstvu močno razpasena. Tako, da n. pr. v kočevskem okraju baš vsled te strankarije in kočevskih kroglic hodijo slovenski otroki v nemške manjšinske šole in se zopet ponemčujejo kot pred vojno. Upamo, da bo novi prosvetni šef pomedel s slepo se razpaslo strankarijo v šolstvu in iz nje izviračimi zlimi posledicami z železno metlo.

Velik respekt pred državno avtoriteto kaže gotovo nemško-nacionalna klika v Kočevju. Predvsem nasproti Velikemu županu ljubljanskemu. Menda v zahvalo, da je razveljavil mesto samo nemške pretvorjene občinske volilne liste tudi slovenske pristne ter tako pripomogel v Kočevju nemškemu nacionalcem do veljave. Gre za Mestno hranilnico. Veliki župan je ponovno dal rok še v preteklem letu, da morajo vladajoči nemški nacionalci sprejeti v občini hiši sklep, da za vloge Mestne hranilnice garantuje občina z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Rok za rokom je minil, ne da bi se bili nemški nacionalci za ta ukaz znenili. Ker pa je prišel 6. januar, so se zbal, da ne bi bili razpuščeni. Od glavarstva se jim je tako nekako namignilo ter ukazalo, da skličejo občinsko sejo o tem vprašanju kot dnevnim redom. Temu se niso mogli protiviti. Toda kako se izogniti zahtevanemu jamstvu? Predlagali so enosavno sklep, da mestna občina da 2 milijona Mestni hranilnici pod pogojem, da država tudi toliko dá itd. Vse pod pogojem. Ko so slovenski člani opozorili na ta pogoj, so spremenili »pogoj« v »pričakovanje« in tako sprejeli resolucijo. Sedaj pravijo, da pričakujejo, da država najpreje da. In da res čakajo, se vidi v Mestni hranilnici. Ko je Veliki župan proglasil jamstvo občine za vloge hranilnice, ni hotela »Gottscheer Zeitung«, glasilo nemških nacionalcev, prinesiti tega razglasa Velikega župana. Ko je pa tako komedneje: kdor rabi denar, a ne dobi vloge izplačane v Mestni, mora iti k nemški rajfajzenovki z neomejeno zavezo. Tako se muhe v nemško nacionalno pajčevino kar same love. V zadnji številki je pa na pritisk od zgoraj »Gottscheer Zeitung« le prinesla ta razglas. Toda kako? Kdor ne bere uradnih razglasov, in teh bo večina bralcev tega lista, tega razglasa še opazil ne bo, tako skladno je stavljen z drugimi članki. A v listu samem tudi prav nič ne omeni razglasa in tudi opozori ne nanj; sicer bi ga utegnili kdo v resnici prečitati. List ga je prinesel seveda le pro forma in pa da bi kot plemensko-nacionalni list ne bil ustavljen. List in njegovi zaplečniki kažejo vsekakor velik respekt pred državnimi oblastmi.

Zato so bili pa potrjeni od Velikega župana v vseh svojih funkcijah: pri občini, pri Premoženjski upravi in v Mestni hranilnici. In s tem je od državnih oblasti potrjena tudi nenaravna zveza manjšine Slovencev z Nemci proti slovenski večini. Kako dolgo še?

Z denunciacijami proti svojim narodnim nasprotnikom, to je Slovincem, operira v »Gottscheer Zeitung« neki slabo znani nadutež nemško-nacionalne klike. Seveda brez podpisa, skrivajoč se za hrbet gmotno odvisnega urednika, **Mi to metodo boja**, ki se že dalj časa opaža v Kočevju in je našla ponovno pri nekem funkcionarju uslužno uho, **vzemamo na znanje**.

Izleti iz Kočevja: 25. marca preko Klinjevasi k Brunwirtu, Velikonočni ponedeljek v Šalkovas k Uranu in preko Cvišlarjev domov, 7. aprila k Zdraviču v Dolgovas preko Šahna, 14. aprila Kösel. Odhod poljubno od 2. ure dalje. Pevci vselej dobrodošli. Več družabnih kočevskih Slovencev, ki ljubijo nedeljske izlete. Kdor slučajno pride, dobrodošel.

Marčno zasedanje Društva narodov je Nemčijo razočaralo. Mladi vodilni nemški zunanji minister je hotel z manjšinskim vprašanjem prevzeti veliko vlogo. Hotel je s tem na en mah potegniti Nemčijo v ospredje svetovne diplomacije. Poteza se ni posrečila. Iz vrst njegove demokratske stranke, katere predsednik je, se sliši, da ga bo stranka vsled tega odpoklicala. Vsekakor je značilno, da so Nemci, ki so zrastle s tem, da so s silo ponemčili druge narode, postali naenkrat silni zagovorniki — narodnih manjšin. Še pred vojno so n. pr. Poljake z naravnost barbarškimi sredstvi nasilno ponemčevali, med vojno so pa naredili načrt, po katerem bi se bilo vzelo v slučaju nemške zmage vse šolstvo v materinem jeziku celim narodom, tako Čehom, Slovincem, enemu delu Poljakov itd. ter bi se jih bilo pregnalo z razlastitvijo iz njih grude. Povojna manjšinska poteza Nemcev je seveda le politika, s katero naj bi se v sosednih, predvsem slovanskih državah, ohranile žive nemške manjšine do trenutka, ki bi se zdel Nemčiji primeren za pridružitve vseh teh dežel Nemčiji. Manjšinsko vprašanje je torej le **povojno nemško orožje**. Vsled tega je Stresemann, hoteč priti v Ženevi s takim orožjem v ospredje, moral propasti.

Pri napovedi davkov po novem zakonu se je pokazalo, da so vse davčne stopnje **veliko previsoke**. Davčni zakon mora državljanu, zlasti pri žepu v korist države, **vzgaleti**. Ni pa to mogoče, ako so stopnje tako visoke, da preti poštemu, napovedniku gospodarska katastrofa. Polovico nižje stopnje, pa bo država ogromno profitirala!

Razširjajte naš list!

Za pomladasko sezono se priporoča **modni salon**

Rosi Wutti
Rožna ulica 274.

Brinovec

kupi v vsaki množini Dragutin Zrkovac, veletrgovec, Ruševo pri Požegi.

Posestva se prodajo

pri Kočevju v Novih Lazih, hiša z gospodarskimi poslopji itd. ter njivami za Din 20.000, v Rajndolu veliko posestvo s prevžitkom za Din 35.000, v Spodnjem Logu veliko lepo posestvo z lesom za Din 36.000, v Oneku večje posestvo, gostilna, trgovina itd. za Din 60.000, na Bregu večje posestvo za Din 50.000. — Del kupnine se tudi kreditira.

Vprašanja na upravo lista pod »Posestvo«.

Obvestilo.

Ravnokar so došle spomladanske novosti in sicer za odrasle in deco, kot modni klobuki, obleke, lepo perilo, rokavice, nogavice, modni plašči ter velika izbira modnih čevljev itd., itd. — Solidna postrežba! Zelo nizke cene!

Tvrška Reg. Turžanski
Kočevje v Gradu.

Izdajatelj in urednik: Ferdo Jonke, Kočevje.
Tiskarna »Slovenija« v Ljubljani, Wolfova ul. 1.
Predstavnik za tiskarno: Alb. Kolman v Ljubljani.

DIJAŠKI DOM Kočevje.

Največji srednješolski tovrstni internat Jugoslavije.

Sprejema le dijake, ki so vpisani na Državni realni gimnaziji v Kočevju.

Pod vodstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Celoletna kompletna oskrbnina Din 6750.—.

Lastna ekonomija, — Lastni vrtovi. — Igrišča. — Sport. — Radio. — Strogo razdeljen čas za zabavo in učenje.

Zahtevajte brezplačen prospekt. ★ **Telefon št. 12.**

Zobni atelje

BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrške PETER PETSCH

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!